

JOURNAL OF ANIMAL SCIENCE, BIOLOGY AND BIOECONOMY

wcześniej – formerly

Annales UMCS sectio EE Zootechnica

VOL. XXXV (3)

2017

CC BY–NC–ND

DOI: 10.24326/jasbb.2017.3.2

Katedra Hodowli i Użytkowania Koni, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin
e-mail: michal.pluta@up.lublin.pl

MICHAŁ PLUTA, IWONA JANCZAREK, MARTA TRZPIL

Analiza popularności i kierunków rozwoju polskiej woltyżerki

Analysis of popularity and directions of Polish equestrian vaulting development

Streszczenie. Celem pracy była analiza poziomu znajomości oraz zakresu wykorzystania woltyżerki w środowisku jeździeckim, jak również określenie szans jej rozwoju w Polsce. Badania przeprowadzono za pomocą ankiety składającej się z 18 pytań i zagadnień, z zestawami od 2 do 8 sugerowanych możliwości odpowiedzi. Frekwencję poszczególnych wariantów odpowiedzi przedstawiono w formie procentowej, a istotność różnic między wartościami procentowymi określono za pomocą testu Parkera. W badaniach uczestniczyło 78 osób czynnie uprawiających jazdę konną. Termin „woltyżerka” jest powszechnie znany respondentom (97,43%) i większość z nich (83,33%) stwierdziła, że konieczny jest rozwój tej dziedziny aktywności ruchowej. Jednak większość ankietowanych (71,79%) wskazała na posiadanie niewielkich uzdolnień do uprawiania woltyżerki lub zupełny brak takich uzdolnień (odpowiednio 42,3 i 29,49%). Ponad 50% wskazało na przydatność woltyżerki w nauce jazdy konnej, natomiast 39,74% uznało to za obojętne. Najbardziej zaskakuje, iż ankietowani bez względu na umiejętności nie mieli podczas nauki jazdy konnej styczności z woltyżerką lub styczność była w znacznym stopniu ograniczona. Dlatego woltyżerka jako forma aktywności ruchowej powinna być na szeroką skalę popularyzowana, gdyż obecny stan wiedzy i umiejętności osób uprawiających jeździectwo w naszym kraju są w tej dziedzinie niewystarczające. Warto wnioskować do instytucji organizujących kursy instruktorów nauki jazdy konnej zarówno o wprowadzenie obowiązkowej części zajęć teoretycznych i praktycznych z zakresu woltyżerki jako nieodzownego etapu nauki jazdy konnej dla początkujących, jak i o włączenie jej elementów do treningu zaawansowanych jeźdźców. Można przypuszczać, że takie działania przyczynią się m.in. do wzrostu popularności woltyżerki jako dyscypliny sportowej oraz podniesienia poziomu wyszkolenia jeździeckiego i ogólnej sprawności fizycznej społeczeństwa.

Słowa kluczowe: konie, woltyżerka, jeździectwo, wiedza społeczna

WSTĘP

Nazwa „woltyżerka” pochodzi od francuskiego słowa „la voltige” oznaczającego akrobację, podlatywanie, a nawet fruwanie. Wśród słowiańskich narodów odpowiednikiem nazwy

woltyżerka jest „dżygitówka”, której nazwa wywodzi się z języka tureckiego od słowa „dżiget”, czyli „sztukmistrz jeździecki” lub „fantazja jazdy” [Kilian 2014, Pysz 2015].

Historia woltyżerki sięga czasów starożytnych, a dokładniej V w. p.n.e. [Pruchnicz 2007]. Po raz pierwszy terminu tego użyto w XVII w. n.e., ale w powszechne użycie wszedł dopiero w okresie renesansu, kiedy woltyżerka wpisana była w porządek codziennego treningu wśród szlachty i rycerstwa. Niewątpliwie wszystkie narody, także polski, w historię których wpisane było wykorzystanie wierzchowe koni, potrafiły stosować ćwiczenia na koniu i niejednokrotnie, np. w walce, umiejętności te ratowały ludzkie życie.

Sukcesywny wzrost popularności woltyżerki sprawił, że co prawda tylko jednorazowo, ale weszła ona do programu Igrzysk Olimpijskich w 1920 r. w Antwerpii [Siudzińska 2013]. Współczesna forma woltyżerki ukształtowała się tuż po II wojnie światowej na terenie Niemiec, ale dopiero w 1983 r. została oficjalnie uznana przez Międzynarodową Federację Jeździecką (FEI). Historia polskiej woltyżerki oficjalnie rozpoczyna się w latach 80. XX w., a kojarzyć ją należy przede wszystkim ze Stadniną Koni w Jarosławcu i Ochabach, Stadem Ogierów w Łącku i Klubem Jeździeckim w Józefinie [Ratajczak 1993, Smoderek i Küng 2013].

Woltyżerka jest obecnie definiowana jako dyscyplina jeździecka polegająca na wykonywaniu ćwiczeń gimnastycznych i akrobatycznych na koniu poruszającym się stępem lub galopem [Manoryk 2011]. Jest ona również doskonałym elementem wstępnego treningu dla początkujących i zaawansowanych jeźdźców [Łojek 2001]. Długotrwały i żmudny trening woltyżerski daje podwalinę do wykonywania najpierw podstawowych ćwiczeń, a następnie ich przeróżnych kombinacji [Dunn 1965]. Wśród standardów wymieniany jest wskok na konia, siad podstawowy, flaga, młynek, stanie i flanka oraz zeskoki – odwrotny i zawrotny.

Doskonalenie umiejętności woltyżerskich jest możliwe nie tylko dzięki zdolnościom, ciężkiej pracy i samozaparciu jeźdźcy, lecz także dzięki predyspozycjom konia, którego wybór do tego typu użytkowania jest niezmiernie trudny i wymagający doświadczenia oraz dużej odpowiedzialności trenera [Urbaniak-Czajka 2003]. Rasa konia nie jest czynnikiem determinującym wybór do woltyżerki [Bunjes 2008]. O wiele ważniejszy jest natomiast eksterier konia oraz cechy interieru – temperament i charakter. Pożądane są przede wszystkim osobniki o długim, ale równocześnie szerokim i dobrze umięśnionym grzbiecie, mocnym zadzie i silnych kończynach, o chodach płaskich, dynamicznych, ale płynnych i w równym tempie. Konie muszą być cierpliwe, zrównoważone, pojętne i oddane człowiekowi [Ratajczak 1994].

W pracy założono, że współczesne społeczeństwo (w tym również wybrane grupy społeczne uprawiające jeździectwo), które dąży do osiągnięcia dobrej kondycji i bycia „fit”, powinno kierować swoje zainteresowania w stronę woltyżerki uprawianej na poziomie przynajmniej podstawowym. Dotychczas informacje na temat tego typu zainteresowań nie zostały jednoznacznie potwierdzone, stąd też zagadnienie to poddano analizie w niniejszej pracy.

MATERIAŁ I METODY

Badania przeprowadzono za pomocą metody ankietowej. Składa się ona z 18 pytań i zagadnień z zestawami od 2 do 8 sugerowanych możliwości odpowiedzi. Pierwsze

5 pytań zostało zamieszczonych w celu ogólnego scharakteryzowania ankietowanych. W pozostałej części ankiety skoncentrowano się na zebraniu informacji dotyczących wiedzy i odczuć jeźdźców co do poznania i uprawiania woltyżerki. Układ pytań, zagadnień i odpowiedzi przedstawiał się następująco:

1. Płeć ankietowanego: a) kobieta, b) mężczyzna.
2. Wiek ankietowanego: a) poniżej 18. r.ż., b) 18–25 lat, c) 26–35 lat, d) powyżej 35 lat.
3. Czas uprawiania jeździectwa przez ankietowanego: a) poniżej dwóch lat, b) 2–5 lat, c) 6–10 lat, d) 11–15 lat, e) powyżej 15 lat.
4. Poziom zaawansowania jeździeckiego ankietowanego: a) podstawowy, b) średnio zaawansowany, c) zaawansowany, d) mistrzowski.
5. Dyscyplina jeździecka uprawiana przez ankietowanego (możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi): a) ujeżdżenie, b) skoki przez przeszkody, c) WKKW, d) powożenie, e) woltyżerka, f) rajdy długodystansowe, g) reining, h) rekreacja.
6. Znajomość pojęcia „woltyżerka” przez ankietowanego: a) tak, b) nie.
7. Znajomość (z wyszczególnieniem) ćwiczeń woltyżerskich przez ankietowanego: a) tak (wyszczególnienie), b) nie.
8. Dotychczasowa praktyka woltyżerska ankietowanego: a) brak, b) kilkukrotne incydenty, c) regularne ćwiczenia w przeszłości, d) regularne ćwiczenia, e) trening sportowy.
9. Samoocena umiejętności uprawiania woltyżerki: a) amatorskie, ale na wysokim poziomie, b) profesjonalne, c) niewielkie, d) brak.
10. Zdanie ankietowanego nt. woltyżerki jako ciekawego sposobu rekreacji ruchowej lub ciekawego sportu: a) zdecydowanie ciekawa, b) zdecydowanie nieciekawa, c) przeciętnie ciekawa, d) brak zdania.
11. Zdanie ankietowanego nt. przydatności woltyżerki w nauce i treningu jeździectwa: a) duża, b) bez wpływu, c) jest zbędna, d) jest szkodliwa.
12. Umiejętność wskazania przez ankietowanego ośrodków specjalizujących się w woltyżerce: a) tak (proszę wymienić), b) nie.
13. Uczestnictwo ankietowanego w profesjonalnych zajęciach woltyżerskich: a) czynne, b) jako obserwator, c) nigdy.
14. Uprawnienia osoby prowadzącej zajęcia woltyżerskie, w których brał udział ankietowany: a) trener woltyżerki, b) instruktor jazdy konnej, c) osoba bez uprawnień, d) brak wiedzy.
15. Zastosowanie przez ankietowanego woltyżerki podczas jazdy konnej: a) oprowadzanie dzieci, b) hipoterapia, c) własny trening, d) podstawy jeździectwa, e) jeździectwo zaawansowane, f) trening konia, g) bez zastosowania.
16. Zdanie ankietowanego nt. potrzeby rozwoju woltyżerki w Polsce: a) jest taka potrzeba, b) nie ma potrzeby, c) brak zdania.
17. Według ankietowanego krajowy poziom woltyżerki jest: a) zaawansowany, b) średnio zaawansowany, c) niski, d) bardzo niski, e) brak wiedzy.
18. Zdanie ankietowanego nt. popularności woltyżerki: a) wystarczająca, b) niewystarczająca, c) brak wiedzy.

Frekwencję poszczególnych wariantów odpowiedzi na zagadnienia-pytania zamieszczone w ankiecie przedstawiono w formie procentowej. Istotność różnic między wartościami procentowymi określono za pomocą testu Parkera [Parker i Endler 1994].

WYNIKI

W badaniu ankietowym wzięło udział 78 osób uprawiających jazdę konną, a w tym 71 kobiet (91,02% respondentów) i 7 mężczyzn (8,97%). Najwięcej ankietowanych, bo aż 88,47%, wskazało, że jest w wieku od 18 do 25 lat. Najmniejszą grupę stanowiły osoby w wieku powyżej 35 roku życia (1,28%). Pozostałe grupy wiekowe, tj. poniżej 18 lat i w przedziale 26–35 lat były reprezentowane odpowiednio przez 6,41 i 3,84% ankietowanych. Najwięcej osób badanych wskazało na uprawianie jeździectwa przez 11–15 lat (32,05%) oraz 6–10 lat (38,46%), natomiast najmniej respondentów (3,84%) jeździło konno nie dłużej niż 2 lata. Odnotowano również, że wspomnianą formę aktywności ruchowej trwającą ponad 15 lat uprawiało 11,53% ankietowanych. Pozostała część wszystkich ankietowanych, czyli 14,12%, wskazała na okres 2–5 lat uprawiania jeździectwa. Ponad połowa ankietowanych (55,14%) oceniła swój poziom umiejętności jeździeckich jako średnio zaawansowany, 39,74% zaznaczyło odpowiedź wskazującą na zaawansowany poziom umiejętności, a podstawowy poziom wskazało 3,84% osób badanych. Najmniej respondentów, bo tylko 1,28%, określiło, że reprezentuje poziom mistrzowski. Stwierdzono również, że najwięcej osób (42,30%) jeździło konno rekreacyjnie. Zupełnie niepopularnymi dyscyplinami jeździeckimi były natomiast powożenie i woltyżerka. W obydwu przypadkach ani jedna osoba nie zaznaczyła odpowiedzi wskazującej na uprawianie wspomnianych dyscyplin. W przypadku pozostałych dyscyplin procentowy udział ankietowanych był następujący: skoki przez przeszkody – 28,20%, ujeżdżenie – 19,23%, długodystansowe rajdy konne – 5,15%, WKKW – 3,84% i reining – 1,28%.

Wyniki uzyskane na podstawie odpowiedzi zawartych w ankietach wskazały, że ogólne pojęcie „woltyżerka” jest powszechnie znane w środowisku jeździeckim – jego znajomość potwierdziło 97,43% ankietowanych (tab. 1). Zdecydowana większość z nich, bo 83,33%, stwierdziła, że konieczny jest rozwój tej dziedziny aktywności ruchowej. Stwierdzono również, że ankietowani posiadali znaczną wiedzę nt. praktykowanych ćwiczeń woltyżerskich. Najbardziej znanymi ćwiczeniami okazały się flank (19,23%) i flaga (16,66%). Najmniej osób natomiast wskazało, że wiedzą, jak wykonać zeskok odwrotny i stójkę. Ankietowani najczęściej (66,66%) nie potrafili również wskazać ośrodków specjalizujących się w treningu woltyżerskim. Osoby objęte badaniem nie miały najczęściej wiedzy nt. krajowego poziomu woltyżerki, a aż 79,48% z nich zaznaczyła, że nie jest ona popularna w polskim społeczeństwie.

Większość ankietowanych (56,42%) wskazała, że ich dotychczasowa praktyka woltyżerska polegała na odbyciu kilkukrotnych treningów (tab. 2). Z jednej strony ani jedna osoba nie uczęszczała na treningi sportowe, a tylko 1,28% osób badanych wskazało na obecne regularne uczestniczenie w treningach woltyżerskich. Z drugiej strony 75,65% uczestniczyło w profesjonalnych zajęciach woltyżerskich prowadzonych najczęściej (56,43%) przez instruktora jazdy konnej. Większość ankietowanych wskazała również na niewielkie uzdolnienia do uprawiania woltyżerki lub zupełny brak takich uzdolnień (odpowiednio 42,30 i 29,49% ankietowanych). Równocześnie niespełna 69,23% osób stwierdziło, że woltyżerka jest ciekawym sposobem rekreacji ruchowej lub też ciekawym

Tabela 1. Warianty i udział (%) odpowiedzi na pytania ankietowe z zakresu ogólnej wiedzy osób ankietowanych i ich odczuć własnych nt. woltażerki
 Table 1. Variants and percentage of response to survey questions on general knowledge of respondents and their attitude towards vaulting sport

Pytania ankietowe Survey questions	Wariant odpowiedzi Response variant							
	tak yes	nie no	–	–	–	–	–	–
Znajomość pojęcia „woltażerka” Familiarity with „vaulting” notion	97,43 ^b	2,57 ^a	–	–	–	–	–	–
Znajomość ćwiczeń woltażerskich (z wyszczególnieniem) Familiarity with vaulting exercises (specified)	flanka flank	flaga flag	młynek mill	wymach nóg z siadu swing off from seat astride	nożyce scissors	stójka stand	zeskok odwrotny reverse dismount	inne others
	19,23 ^c	16,66 ^c	14,10 ^c	12,82 ^b	11,53 ^b	10,25 ^b	5,12 ^a	11,53 ^b
Umiejętność wskazania ośrodków specjalizujących się w woltażerce Ability to mention the vaulting center locations	tak yes	nie no	–	–	–	–	–	–
	33,33 ^a	66,66 ^b	–	–	–	–	–	–
Potrzeby rozwoju woltażerki Need for vaulting sport development	tak yes	nie no	nie mam zdania i have no opinion	–	–	–	–	–
	83,33 ^c	2,57 ^a	14,10 ^b	–	–	–	–	–
Krajowy poziom woltażerki Vaulting sport level in Poland	nie wiem i do not know	bardzo niski very low	niski low	średnio- zaawansowany intermediate	zaawansowany advanced	–	–	–
	41,02 ^c	7,70 ^a	24,35 ^b	24,35 ^b	2,56 ^a	–	–	–
Popularności woltażerki Vaulting popularity	nie wiem i do not know	jest popularna popular	nie jest popularna not popular	–	–	–	–	–
	15,39 ^b	5,13 ^a	79,48 ^c	–	–	–	–	–

Wartości w wierszach oznaczone różnymi literami różnią się istotnie przy $p \leq 0,05$
 Percentages in rows denoted by different letters differ significantly at $p \leq 0.05$

Tabela 2. Warianty i udział (%) odpowiedzi na zagadnienia z zakresu praktyki woltażerskiej i sposobu jej wykorzystania przez osoby ankietowane
 Table 2. Variants and percentage of response to survey questions issues on vaulting practice and its utilization ways by respondents

Kolejne zagadnienia zamieszczone w ankiecie Other questionnaire issues	Wariant odpowiedzi Response variant						
	brak no response	kilka razy several times	kiedyś regularnie regularly in the past	obecnie regularnie regularly nowadays	trening sportowy sport training		
Dotychczasowa praktyka woltażerska Current vaulting practice	14,10 ^b	56,42 ^d	28,20 ^c	1,28 ^a	0,0 ^a	–	–
Samooceńca uzdolnień do uprawiania woltażerki Self-assessment of skills for vaulting practice	20,52 ^b	5,12 ^a	42,30 ^c	29,49 ^b	2,57 ^a	–	–
Zdanie nt. woltażerki jako ciekawego sposobu rekreacji ruchowej lub ciekawego sportu Opinion on vaulting as interesting form of motor recreation or sport discipline	69,23 ^c	3,85 ^a	21,79 ^b	5,12 ^a	–	–	–
Zdanie nt. przydatności woltażerki w nauce i treningu jeździeckim Opinion on vaulting. usability in horse riding learning and training	51,28 ^b	2,57 ^a	6,41 ^a	39,74 ^b	–	–	–

Uczestnictwo w profesjonalnych zajęciach woltyżerskich Participation in professional vaulting practice	tak, czynnie yes, actively	tak, jako obserwator yes, spectator only	nigdy never	–	–	–	–
	75,65 ^b	12,82 ^a	11,53 ^a	–	–	–	–
Uprawnienia osoby prowadzącej zajęcia woltyżerskie Qualifications of person conducting vaulting activities	trener woltyżerki vaulting coach	instruktor jazdy konnej riding instructor	osoba bez uprawnień unqualified person	brak wiedzy lack of knowledge	–	–	–
	21,79 ^a	56,43 ^b	10,25 ^a	11,53 ^a	–	–	–
Największe zastosowanie woltyżerki podczas: Most common use of vaulting:	oprowadzanie dzieci hand-led rides for kids	hipoterapia hippotherapy	własny trening personal training	podstawy jeździectwa horseback riding basics	jeździectwo zaawansowane advanced horseback riding	trening konia horse training	bez zastosowania no use
	20,52 ^c	11,53 ^b	15,39 ^c	24,38 ^c	11,53 ^b	5,12 ^a	11,53 ^b

Wartości w wierszach oznaczone różnymi literami różnią się istotnie przy $p \leq 0,05$
Percentages in rows denoted by different letters differ significantly at $p \leq 0,05$

sportem. Opinie osób pytaných o przydatność woltyżerki w nauce i treningu jeździeckim były podzielone, bowiem 51,28% wskazało na taką przydatność, natomiast 39,74% uznało to za obojętne. Ankietowani wskazali równocześnie na największe zastosowanie podstaw woltyżerki w trakcie oprowadzania dzieci na koniach (20,52%) i nauki podstaw jeździectwa (24,38%).

DYSKUSJA

Okazuje się, że wiedza osób uprawiających jeździectwo dotycząca woltyżerki jest co najwyżej powierzchowna. Ankietowani co prawda stwierdzili prawie jednogłośnie (97,43%), że znane jest im pojęcie woltyżerki, ale wiedza związana z omawianą formą aktywności ruchowej nie była jednak zadawalająca. Najbardziej zaskakuje, iż jeźdźcy, bez względu na stopień swoich umiejętności, nie mieli najczęściej styczności z woltyżerką podczas nauki jazdy konnej lub takowa styczność była w znacznym stopniu ograniczona. Jak podaje Manoryk [2011], ćwiczenia gimnastyczne na koniu powinny być podwaliną dalszej nauki jeździectwa. W krajach szczytujących się jeździectwem na światowym poziomie praktyki woltyżerskie są wprowadzone już w kanony podstaw nauczania [Siudzińska 2013]. Woltyżerka poprawia koordynację ruchową, ćwiczy równowagę na koniu, nakłania ciało człowieka do synchronicznego poruszania się w rytm ruchu konia, wyrabia gibkość, odwagę oraz uczy pracy w zespole [Próchniewicz 2007]. Można zatem sugerować, iż problemy, z jakimi borykają się nie tylko jeźdźcy rekreacyjni, ale i sportowi, mogą być spowodowane niewłaściwym doбором ćwiczeń na koniu u podstaw nauki jazdy konnej lub całkowitym brakiem takich ćwiczeń. Poza tym, jak wskazują Elsner i in. [2008], w początkowej fazie nauki jeździectwa konieczne są treningi bez siodła. Ponadto znajomość ćwiczeń woltyżerskich i prawidłowość ich wykonywania może okazać się pomocna w opanowaniu sztuki jeździeckiej oraz radzeniu sobie w trudnych sytuacjach mogących wystąpić podczas użytkowania koni. Jak powszechnie wiadomo, krajowe ośrodki najczęściej nie oferują takich usług. Wyjątkiem w tym zakresie są jedynie osoby organizujące górskie rajdy konne w ramach działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego [www.tabun.pl, 2017].

Wyniki niniejszej pracy wskazują również, że najprawdopodobniej osoby, które nie były poddawane ćwiczeniom woltyżerskim podczas własnej nauki jeździectwa, nie będą tego typu praktyk przekazywały swoim ewentualnym uczniom. Należy w tym miejscu podkreślić fakt ewidentnego braku świadomości ankietowanych co do zastosowania woltyżerki w treningu osób szkolących się w zakresie jazdy konnej. Można się zatem obawiać, że nauczanie jeździectwa w przyszłości nie będzie uwzględniać ogólnie przyjętych standardów międzynarodowych, co zalecali wcześniej Grobelny [1997], Mickunas [2004] i Szewczyk [2013].

Niepokojące jest również, że ankietowani nie mają wiedzy na temat woltyżerki sportowej. Okazuje się, że w większości przypadków nie byli oni w stanie określić krajowego poziomu woltyżerki ani też wymienić nawet ośrodków specjalizujących się w tej dziedzinie sportu konnego. Polska przed laty osiągała duże sukcesy w tej dyscyplinie [Dolińska 2008], lecz raczej są one bezpowrotne [Smoderek i Küng 2013]. Na fakt ten wskazuje niewątpliwie brak popularyzacji woltyżerki oraz właśnie brak świadomości potrzeby jej praktykowania przez osoby uczące jazdy konnej. Poza tym wydaje się, że problemem

jest również brak specjalistycznej kadry przeszkolonej w dziedzinie woltażerki. Jak wskazują prezentowane wyniki, zajęcia woltażerskie prowadzą najczęściej instruktorzy jazdy konnej, a nie wykwalifikowani instruktorzy lub trenerzy woltażerki. Można przypuszczać, że sytuacja ta ma negatywny wpływ na propagowanie takiej formy aktywności. Podobne zdanie wyrażał Dunn [1965], wskazując na konieczność prowadzenia zajęć woltażerskich jedynie przez specjalistów.

WNIOSKI

Woltażerka jako forma aktywności ruchowej powinna być na szeroką skalę popularyzowana, gdyż obecny stan wiedzy i umiejętności osób uprawiających jeździectwo w naszym kraju jest w tej dziedzinie niewystarczający. Powinno się dążyć do wykorzystywania ćwiczeń akrobatycznych na koniu zarówno do nauki jazdy, jak i do wplatania ich w treningi dla zaawansowanych jeźdźców. Warto wnioskować do instytucji organizujących kursy instruktorów nauki jazdy konnej o wprowadzenie obowiązkowej części zajęć teoretycznych i praktycznych z zakresu woltażerki jako nieodzownego etapu nauki jazdy konnej dla początkujących. Szczególnie, że uczestnictwo w zajęciach woltażerskich ma także aspekt wychowawczy. Można przypuszczać, że takie działania przyczynią się nie tylko do wzrostu popularności woltażerki jako dyscypliny sportowej, lecz także spowodują wzrost poziomu wyszkolenia jeździeckiego i ogólnej sprawności fizycznej społeczeństwa.

PIŚMIENNICTWO

- Bunjes J., 2016. Rasy koni. Wzorzec, historia, przeznaczenie. Wyd. 3, Wydaw. RM.
- Dolińska E., 2008. Woltażerka sukcesy i nadzieje. *Konie Rumaki* 22.
- Dunn W.G., 1965. *Gymnastics for Schools: Vaulting & Agilities*. Pelham Books, Uniwersytet Michigan, USA.
- Elsner C., Gärtner S., Kaspereit T., Krämer M., Reichelt A., Schumacher J., Sieber A., Veltjens O., Erley C., von Neumann Cosel I., 2008. Podręcznik dla instruktorów i trenerów. Jak nauczać jeździectwa. Akademia Jeździecka.
- Grobelny J., 1997. Specyfika rekreacyjnej jazdy konnej. W: T. Wolański, J. Lisowska (red.), *Sport dla wszystkich – wybrane dyscypliny*, PTNKF, Warszawa.
- <http://www.tabun.pl/>, 2017.
- Kilian K., 2014. Dzygitówka. Na koniu, pod koniem lub na jego boku. *Konie Rumaki* 26–29.
- Łojek J., 2001. Zmiany w kierunkach użytkowania koni w latach 1989–1999. *Przegl. Hod.* 69, 20–21.
- Manoryk E., 2011. Woltażerka – doskonałe uzupełnienie. *Koń Pol.* 46, 60–63.
- Mickunas W., 2004. *Trener radzi*. Galaktyka, Łódź.
- Parker J.D.A., Endler N.S., 1994. Assessment of multidimensional coping: Task, emotion and avoidance strategies. *Psychol. Asses.* 6, 50–60.
- Pruchniewicz W., 2007. *Akademia jeździecka*, cz. I. Wyd. 2, Akademia Jeździecka S.C.
- Pysz P., 2015. Nowa szansa. *Koń Pol.* 50, 33–35.
- Ratajczak J., 1993. Nieprzerwalny łańcuch zwycięstw. *Koń Pol.* 28, 19.
- Ratajczak J., 1994. Woltażerka, jeden koń i grupka dzieci. *Koń Pol.* 29, 17–18.
- Siudzińska A., 2013. Z dziejów sportów jeździeckich. *Konie Rumaki* 64.

Smoderek K., Küng M., 2013. Na lonży historii. *Koń Pol.* 48, 62–64.

Szewczyk M., 2013. Woltyżerski Puchar Świata. *Koń Pol.* 48, 9.

Urbaniak-Czajka B., 2003. *Własny Koń*. Oficyna Wydawnicza „Hoża” Spółdzielnia Pracy, 14.

Summary. The paper presents and analyzes the level of knowledge and utilization of equestrian vaulting by horse riders and coaches as well as its development perspectives in Poland. The studies were carried out using a 18-question and problems questionnaire survey with a set of 2–8 structured responses. The frequency of each response variant is presented in percentage and significance of differences between the percentages was established using the Parker test. The questionnaire survey was completed by 78 respondents (100%) who were active horse riders. The term “vaulting” was commonly known to the survey participants (97.43%) and most of them (83.33%) found that the development of this domain of motor activities is essential. However, the majority of the respondents indicated the possession of low vaulting skills (42.30%) or its literal lack (29.49%). Besides, over 50% concerned vaulting a gateway to learning horseback riding, while 39.74% found it irrelevant. Amazingly, the respondents, irrespective of their skill level, did not do any vaulting while learning riding or their ability was limited to a great extent. Therefore, equestrian vaulting as a form of motor activities needs wider popularization as the present state of knowledge and the skills of people involved in horse riding and coaching in Poland are insufficient. It would be beneficial to make proposals to the institutions organizing courses for horseback riding coaches to make vaulting theory and practical sessions a compulsory part of basic equestrian training for beginners as well as for riders more advanced in their skills. Such activities could contribute to higher popularity of equestrian vaulting as a sport discipline, upskill riders and coaches performance and improve the general state of physical condition of society.

Key words: horses, stunt riding, horse riding, social knowledge

Otrzymano:/ Received: 2.05.2017
Zaakceptowano:/ Accepted: 10.09.2017